

Spolufinancováno
Evropskou unií

MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZÁPIS

Ze setkání pracovní skupiny Rovné příležitosti

Ve čtvrtek 14.11.2024 od 8 hod. do 9,30 hod.

ve Speciální mateřské škole a základní škole Polička

Program jednání:

- Sdílení zkušeností v oblasti rovných příležitostí se speciálními pedagogy
- Identifikace problémů a jejich příčin v oblasti rovných příležitostí

Členky realizačního týmu Leona Šudomová a Petra Jílková, přivítaly přítomné členy pracovní skupiny Rovné příležitosti (dále jen „PS RP“) na čtvrté schůzce PS.

Předchozí setkání proběhlo ve Speciální mateřské škole a základní škole Polička, kam byly přizvány i dvě pracovnice speciální školy – speciální pedagožky. Členové PS naznačili, že jejich zkušenosti z praxe mohou pedagogům MŠ a ZŠ při vzdělávání žáků se SVP a LMP velmi pomoci. Uvítali by dlouhodobější spolupráci při sdílení zkušeností a odbornou podporu. Právě z tohoto důvodu bylo příští setkání pracovní skupiny naplánováno opět ve Speciální MŠ a ZŠ Polička, a to v ranních hodinách, aby se členové PS mohli podívat přímo do výuky.

Členové PS postupně navštívili několik učeben, kde měli možnost vidět přímou práci s dětmi a žáky. Následně proběhla společná reflexe získaných poznatků. Diskutovalo se o možnosti uplatnění některých výchovných i výukových metod v podmínkách běžné základní školy. Pedagogové běžných základních škol stále cítí stále velkou potřebu podpory při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a lehkým mentálním postižením. Přetrvávající výzvou je účelná diferenciací úkolů na základě individuálních potřeb žáků, která zajistí jednak nerušený průběh vyučování a také maximálním využití potenciálu každého žáka.

Na základě poznatků zjištěných při návštěvě ve výuce došli k závěru, že je také třeba zvyšovat kompetence asistentů pedagoga. Navázaná spolupráce s místní speciální mateřskou a základní školou a jejími speciálními pedagogy by mohla formou sdílení zkušeností a kolegiální podpory pomoci méně zkušeným asistentům a pedagogům v mateřských a základních školách lépe porozumět a vyhovět specifickým potřebám dětí a žáků, které jsou vzdělávány v běžných mateřských a základních školách. Vhodně diferenciovaný přístup

k dětem a žákům, se specifickými vzdělávacími potřebami povede nejen ke zlepšení kvality jejich vzdělávání, ale také ke zlepšení wellbeingu celého třídního kolektivu a klimatu třídy.

Rozvoj této formy spolupráce vzdělávacích institucí se díky navázání osobních vazeb jeví jako udržitelný i po ukončení projektu MAP.

Na jednání pracovní skupiny Rovné příležitosti byly také diskutovány a formulovány problémy a překážky při podpoře rozvoje potenciálu každého žáka a také jejich příčiny:

1) Velký počet žáků ve třídách pro úspěšnou individualizaci výuky.

Při velkém počtu žáků ve třídě není možné úspěšně přizpůsobit tempo učení, obsah a organizaci vyučovacích hodin potřebám všech jednotlivých žáků. Pro individualizaci výuky nemají pedagogové v běžné výuce dostatek času. Časově náročná je i samotná příprava, která by v ideálním případě měla zohledňovat všechny specifické potřeby jednotlivých žáků. I přes precizní „neošizenou“ přípravu se z časových důvodů nedaří ve výuce plány realizovat zcela či jen omezeně. Časově náročná práce se žáky se slabými výsledky často způsobuje znevýhodnění nadaných žáků a také ostatních žáků bez specifických potřeb. V souvislosti s adekvátním snižováním požadavků na žáky se specifickými potřebami je v rámci třídního kolektivu tlak na snížení požadavků i pro ostatní žáky. Mnozí pedagogové při porovnávání úrovně dosažených vzdělávacích výsledků tříd vnímají trend jako klesající. Stále zvyšující se administrativní a časová zátěž, která s individualizací výuky souvisí, může pedagogy demotivovat a nadměrně vyčerpávat.

2) Neřešená bezbariérovost většiny škol

Na území MAP se nachází pouze jedna základní škola s výtahem. Na území MAP není ze strany škol samotných bezbariérovost vnímána jako priorita. Případné řešení bezbariérovosti, které bezprostředně souvisí s výrazným stavebním zásahem do budovy školy, vnímají spíše jako úkol pro majitele nemovitosti (zřizovatele). Absence bezbariérových přístupů je však omezuje i ve financování dalších investic (např. modernizaci odborných učeben) v případě, že plánují žádat v některém z dotačních titulů (např. IROP), který si klade podmínku bezbariérového přístupu ke všem výstupům projektu. Zvláště starší budovy menších venkovských škol, kterých je na území většina, neumožňují technicky a finančně přijatelné řešení bezbariérovosti. Bezbariérovost škol bylo možné podpořit také z výzvy IROP- Základní školy. Nedostatečné alokace ve výzvě IROP – Základní školy jsou faktorem mimo působnost MAP.

3) Nedostatek specializovaných pracovníků na odborných pozicích (psychologové, spec. pedagogové, asistenti pedagoga)

Na území MAP je 93 % základních škol bez psychologa či speciální pedagoga, přičemž podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je shodný s průměrem ČR. Hlavní příčinou je obecný nedostatek těchto profesí. Financování školního psychologa, speciálního pedagoga bylo možné z projektu šablon OP VVV či OP JAK I. Dle vlastního šetření však tyto pozice většina příjemců šablon do svých šablon nezahrnula částečně kvůli nedostatku těchto profesí, ale i nedostatku financí na dostatečný úvazek, který by byl jednak pro tyto pracovníky akceptovatelný, a jednak dostatečně efektivní pro školu.

Samostatnou kapitolou je pak nestabilní způsob financování asistentů pedagoga, který školy uvrhá do nejistoty, že si budou moci tyto pozice dovolit v takové míře, jakou by pro úspěšnou inkluzi potřebovaly.

4) Nedostatečná připravenost pedagogů pro inkluzivní vzdělávání

I přes vysokou účast pedagogů při vzdělávání v inkluzivních tématech v rámci implementace MAP je stále vnímán neutuchající zájem a potřeba ze strany pedagogů. Na běžné pedagogy ve školách jsou kladeny zvyšující se požadavky úměrné pozici speciálních pedagogů. Během výuky často pracují v rámci početných tříd se žáky s rozmanitými specifickými potřebami, lehkou mentální disfunkcí, výchovnými problémy atd. V rámci jejich pedagogického vzdělávání nebyli dostatečně připraveni na aktuální požadavky na proměnu obsahu a způsobu vzdělávání, nedostatečné bylo i zaměření na tzv. soft skills, rozvoj dovedností jako komunikace, empatie, schopnost řešit konflikty, nedostatečné pochopení různorodosti žáků, nedostatek znalostí o aktuálních potřebách škol, atd. Tyto dovednosti se pedagogové snaží postupně získávat a rozvíjet prostřednictvím různých krátkodobých kurzů dalšího vzdělávání. I v rámci implementace projektu MAP IV zaznamenává realizační tým zájem o pravidelná setkávání s lektory v oblasti rovných příležitostí a inkluze v mnohem vyšší míře než v jiných tématech.

5) Nedostatek zkušených pedagogů, kteří mají potřebné dovednosti a zkušenosti s individualizací výuky a neochota některých pedagogů k využívání digitálních technologií, které podporují individualizaci výuky.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Nedostatek kvalifikovaných pedagogů s potřebnými dovednostmi a zkušenostmi v oblasti individualizace výuky, spolu s neochotou některých učitelů využívat digitální technologie podporující tento přístup, výrazně omezuje možnosti přizpůsobit výuku individuálním potřebám žáků. To vede k tomu, že výuka často zůstává jednotvárná a méně efektivní. Navíc tím školy ztrácejí příležitost využít moderní nástroje, které mohou výrazně usnadnit individualizaci výuky a podpořit inkluzi ve třídě.

Návrhy aktivit spolupráce v oblasti RP:

- Sdílení zkušeností asistentů pedagoga a pedagogů MŠ a ZŠ se speciálními pedagogy Speciální mateřské školy a základní školy Polička.

Zapsala: Leona Šudomová, projektový manažer MAP IV